

24grammata

γράφει ο Νάσος Κατσώχης, γλωσσολόγος

Οι ολοένα και επιταχυνόμενοι ρυθμοί της εποχής μας, η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας και ο καταγισμός ερεθισμάτων τον οποίο δέχονται καθημερινά οι χρήστες του διαδικτύου (Internet) επηρεάζουν, πέραν άλλων, και το σημαντικότερο όργανο επικοινωνίας, τη γλώσσα. Εκτός από τις αλλαγές σε επίπεδο λεξιλογικό, με την εισβολή πληθώρας λέξεων που αναφέρονται στις υπηρεσίες, στα μέσα και στα περιεχόμενα των νέων τεχνολογιών -και οι οποίες λέξεις σιγά- σιγά γίνονται αναπόσπαστο κομμάτι του κοινού καθημερινού λεξιλογίου-, πέρα και από τα πολυσυζητημένα greeklish,

η γλώσσα –η γραπτή, στην περίπτωση μας, γλώσσα- δείχνει, υπό το πρίσμα των παραπάνω δεδομένων, να επηρεάζεται και με έναν ακόμη τρόπο σε επίπεδο μορφής, τουλάχιστον κατά τη χρήση της σε διαδικτυακά περιβάλλοντα.

Η καταφυγή, πιο συγκεκριμένα, σε πολλαπλές πηγές αναζήτησης ή πληροφόρησης, την οποία υποβάλλει η τεχνολογία του υπερ-κειμένου (hypertext), παραπέμποντας τον χρήστη από σύνδεσμο (link) σε σύνδεσμο, και η δυνατότητα παράλληλης συνομιλίας με πολλά άτομα στα chat ή στα διάφορα messenger (msn, skype, yahoo κ.ά) οδηγούν κάποιες φορές στην ανάγκη για συντόμευση, για σύντμηση της χρησιμοποιούμενης γλώσσας. Σ' αυτά τα πλαίσια, ιδίως κάποιιοι έφηβοι, ή οι πιο νέοι χρήστες, στα πλαίσια της αμφισβήτησης των κάθε λογής συμβάσεων, η οποία φύσει ενδημεί στη συμπεριφορά τους, της τάσης τους για δημιουργία ενός καινούριου αισθητικά περιβάλλοντος που να εκφράζει τη συλλογική τους ταυτότητα ως ξεχωριστής κοινωνικής και ηλικιακής ομάδας και του οποίου τα περιεχόμενα να μην είναι αποκωδικοποιήσιμα και τόσο εύκολα από άλλους, αλλά και προκειμένου να ανταποκριθούν ταχύτερα στις πιέσεις του περιβάλλοντος του διαδικτύου ή της κινητής τηλεφωνίας (sms), σε αρκετές λέξεις του κοινού λεξιλογίου παραλείπουν κατά τη γραφή τους τα φωνήεντα των λέξεων, ή τουλάχιστον όσα κρίνουν απαραίτητο, προκειμένου να εξακολουθεί να αναγνωρίζεται η γραφόμενη λέξη, το γένος της κ.ά. από τους παραλήπτες των μηνυμάτων.

Μιλάμε έτσι για 'συμφωνοποίηση' (χρησιμοποιούμε μη τεχνικά τον όρο) πολλών λέξεων (ή φράσεων), όπως dn 'δεν', k 'και', smr 'σήμερα', t kns 'τί κάνεις', kl 'καλά', mhm 'μήνυμα', dld 'δηλαδή', tpt 'τίποτε', m 'μου', s 'σου', t 'το / του', tn 'τον / την', ts 'τους / τις', pl 'πολύ', etc 'έτσι', gt 'γιατί', agr 'αγάπη', g 'για', s 'σε / στο', ktlv 'κατάλαβα', p 'που', n 'να', kt 'κάτι',

την m(y) 'μωρό μου' κ.ά. Να μην επεκταθούμε: αρκεί κανείς να ανατρέξει -στο Facebook π.χ., ή σε άλλες ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης (social networking sites)- σε προφίλ εφήβων, σε καταχωρήσεις φίλων τους, σε σχόλιά τους κτλ., για να πάρει μια γεύση της συζητούμενης τάσης, αν βέβαια δεν την γνωρίζει ήδη.

Δεν πρόκειται, πάντως, για καθολική, ούτε όμως και για ασήμαντη ή περιθωριακή τάση (διαγλωσσικά): και αρκετά -ή τουλάχιστον όχι λίγα- νέα άτομα το κάνουν, και σε αρκετές λέξεις, εμφανίζοντας μια συστηματικότητα στην εν λόγω συμπεριφορά: η οποία, με τη σειρά της καθιστά τη συγκεκριμένη γραφή σχεδόν συμβατική στα συγκεκριμένα ή σε παρόμοια περιβάλλοντα, για όσους τη χρησιμοποιούν.

Με μια πρώτη ματιά, και δεν επεκτείνομαι εδώ, δύο κυρίως κατηγορίες λέξεων φαίνεται να εμπίπτουν στο πεδίο της εν λόγω γραφής: είτε λέξεις με γραμματική σημασία (οι καλούμενες γραμματικές ή λειτουργικές λέξεις, π.χ. προθέσεις, σύνδεσμοι, επιρρήματα), είτε λέξεις με λεξική σημασία (τέτοια, δηλαδή, ώστε να παραπέμπουν σε αντικείμενα αναφοράς του εξωγλωσσικού κόσμου-δηλ. σε οντότητες, πρόσωπα- ή σε ενέργειες, καταστάσεις -τα ρήματα το κάνουν-) οι οποίες περιέχουν αρκετά ή πολλά σύμφωνα, ώστε, ακόμη κι αν παραλειφθούν στις τελευταίες όλα τα φωνήεντα, αυτές (να) εξακολουθούν να αναγνωρίζονται λόγω της παρουσίας πολλών συμφώνων.

Επίσης, στη συνάφεια της ανάγκης για δημιουργία ενός καινούριου, νεανικού αισθητικού περιβάλλοντος, γενικά χρησιμοποιούνται πλάι στις συντμήσεις και διάφορα 'εικονο-σύμβολα' -τα γνωστά emoticons (συμφυρμός -blend- από τις λέξεις emotions και icons) - που κωδικοποιούν βιωματικές αντιδράσεις των γραφόντων απέναντι στο περιεχόμενο όσων έχουν γράψει οι ίδιοι ή άλλοι, π.χ. ευαρέσκεια, δυσαρέσκεια, ειρωνεία απέναντι στους αποδέκτες των γραφομένων, έκφραση συμπάθειας απέναντί τους κ.ά. Αναφέρουμε τα εν λόγω σημεία, γιατί σχεδόν πάντα χρησιμοποιούνται παράλληλα με τις συντμήσεις των λέξεων, από όσα άτομα επιλέγουν τον συγκεκριμένο τρόπο γραφής.

Το φαινόμενο, πάντως, της σύντμησης ίσως έχει προκύψει, εκτός από τους παραπάνω παράγοντες, και κατ' επιρροή κυρίως της κυρίαρχης παγκοσμίως γλώσσας, της αγγλικής, στην οποία γενικά παρατηρείται η τάση για συντομογραφίες -πέρα από τον σχηματισμό ακρωνυμίων- (π.χ., σε σχέση με τις συζητούμενες συντμήσεις, thnx 'thanks', nc 'nice', lol 'laughing out loudly', msg 'message', msn 'messenger', txt 'text' κ.ά)

Ασφαλώς, σε άλλα πεδία επικοινωνίας, είτε πιο επίσημα είτε τέτοια που να μην ενέχουν επικοινωνιακές πιέσεις, οι ίδιοι χρήστες μάλλον θα προτιμήσουν -ή θα το κάνουν αναγκαστικά- τη συμβατική γραφή των λέξεων (με λατινικούς ή ελληνικούς χαρακτήρες). Ωστόσο, επειδή στη γλώσσα ποτέ κανείς δεν μπορεί να σίγουρος για την εξέλιξή της, αλλά και επειδή αρκετές φορές ό,τι ξεκινά ως περιθωριακό ή επιβαλλόμενο περιστασιακά από εξωγλωσσικές ανάγκες καταλήγει να γενικεύεται σε μελλοντικές φάσεις της, δεν αποκλείεται -τουλάχιστον σε κάποιες λέξεις- ο συγκεκριμένος τρόπος γραφής να επεκταθεί στο μέλλον. Βεβαίως, για ποικίλους κοινωνιογλωσσ(ολογ)ικούς λόγους, μάλλον προκρίνεται η εκδοχή του περιορισμού της συγκεκριμένης γραφής σε κάποια μόνο διαδικτυακά περιβάλλοντα (π.χ. στα chat), και από άτομα συγκεκριμένων ηλικιών.

Σε κάθε περίπτωση, πρόκειται για ένα νέο τρόπο γραφής, που χρήζει παρατήρησης ή μελέτης, και όχι μόνο από ερευνητές της γλώσσας. Ας τον εκλάβουμε προς το παρόν ως ένα 'παιχνίδι' των νέων με τη γλώσσα, που έχει τα όριά του